

1619

1619

Gödsel.

1. Aprila snö

Ä så godt som färggöd. Allmänt ordspel.

2. Allmänt vid körning så utsiras sista
larret med löf och blommor.

3. I Husby Rekarne utsiras en åk-
tross till s. k. dyngbåt klädd helt
och hållit med löf och hvarpå
sex med blommor utsirade flick-
kor skulle åka. Alla i arbets-
laget deltagande gossar eller kan-
ske jemt antal med flickorna
skulle rida och därvid vara en för-
ridare eller förmän. Taget drog i häg
till gästgivaregården Hällsta hvareft
flickorna urstjälptes i hela arbets-
lagets närvaro.

Hunde man välla att anföraren blef
af hästen afslagen så ansågs det för ett
godt tecken.

Festlig trakttering bestods alla närvarande.

L 2

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4. Wråttare och körare skulle från
gödselkörningens början förblifva vid
sina avrista goromål.

Inträngde den ena i den andras
så fastspikade de varandra i
den tomma trossen och åkte med
dem något omkring på mer och
mindre humnant sätt.

5. Gödkelstaden eller dyngplatt-
sen får icke sopas.

Kö, skörd och inbergning.

1. Rätta slämmingstiden sages vara då ålggråret blommar och dess blommor härö fullt utslagna, och hvad det står längre så tappar det.
2. När bonden får se första kornetet så shall han brusta lien i ordning; när han får se det andra då shall han gå åt ängen; men får han se det tredje då shall han springa.
3. Då man går åt ängen och står på skall man tala altrumga så får man ej tiranken.
4. Första grästabben man afslår för att att torke lien så shall man sedan lien är torkad därmed sätta den på ryggen så är äfven bol för tiranken.
5. Den första grämma som kommer åt ängen sedan man börjat slå

4
måste man omfatta och med henne
göra brottatag, betr. ju skarpare brottingen
går desto bättre bot blir för tiranken.
Från 1820 - 1840 eller så omtrunt fanns det
bondpjigor och dottrar till och med äldre
kvinnor som icke vore så veka. De togo
likaså ofta och slog en medelmättig karl
i backen som karlar dem om de ha-
de nägra för sig för vilka de ikke god-
villigt ville vika. Nu däremot
är de många vekningar och svagheter.

6. Midsommarsnatten vid tolftiden
måste man afslå något gräs och
gömma särskilt för att geiva kreu-
turen mikaelidags afton / samt nä-
got till julafoten eller enligt sorn-
ligas mening juldagen.

7. Om nägra grästrå skulle bli
qvistaende efter där slätterkarlarna
framgått så kryta givnorna doc-
koi därav till spe och nisa för
slätterkaplarna!

8. Om slätterkarl har hvitlök i
nummen under släringen så trott-
na alla trans kannates som ickeså
hafva eller som icke äga fund däröm.
9. Ett rått grässtrå röter tio före
olsmässan, men ett torrt grässtrå
torkas tio efter olsmässan. man
bör således vara mer omsorgsfull
med torkningen före nämnda
tidpunkt.
10. Om göken gal på hövälarna
så blir höet odrygt.
11. Höväl är ång må icke häflas
under från en sida utan hvad och
en från sin bärssida och så att
man vänder baken åt motpartens
häfle. Storändan enligt thådets rått
måste alltid rinnas under och
häflarna blir det sikk sakk.
Detta är mycket noga - eller nu-

6
mera brukas hvarken häflar eller
välmar utan höet tages af marken
med gaffel och gafflas åben af åk-
trossor! (Se vidare min afhand-
ling om Jordbruk och ångsskötsel med
dess redskap omkring 1830.)

12. Vaggtapp: Då ungt folk, man
och kvinnor bär hō på häflar och
hvardera skjuta under sin häfle från
hvar sin sida så händer att en hö-
tapp blir af häfeln franskjuten.
Detta är vaggtapp och den som
har den största tillkommer det att
förla behöva honom.

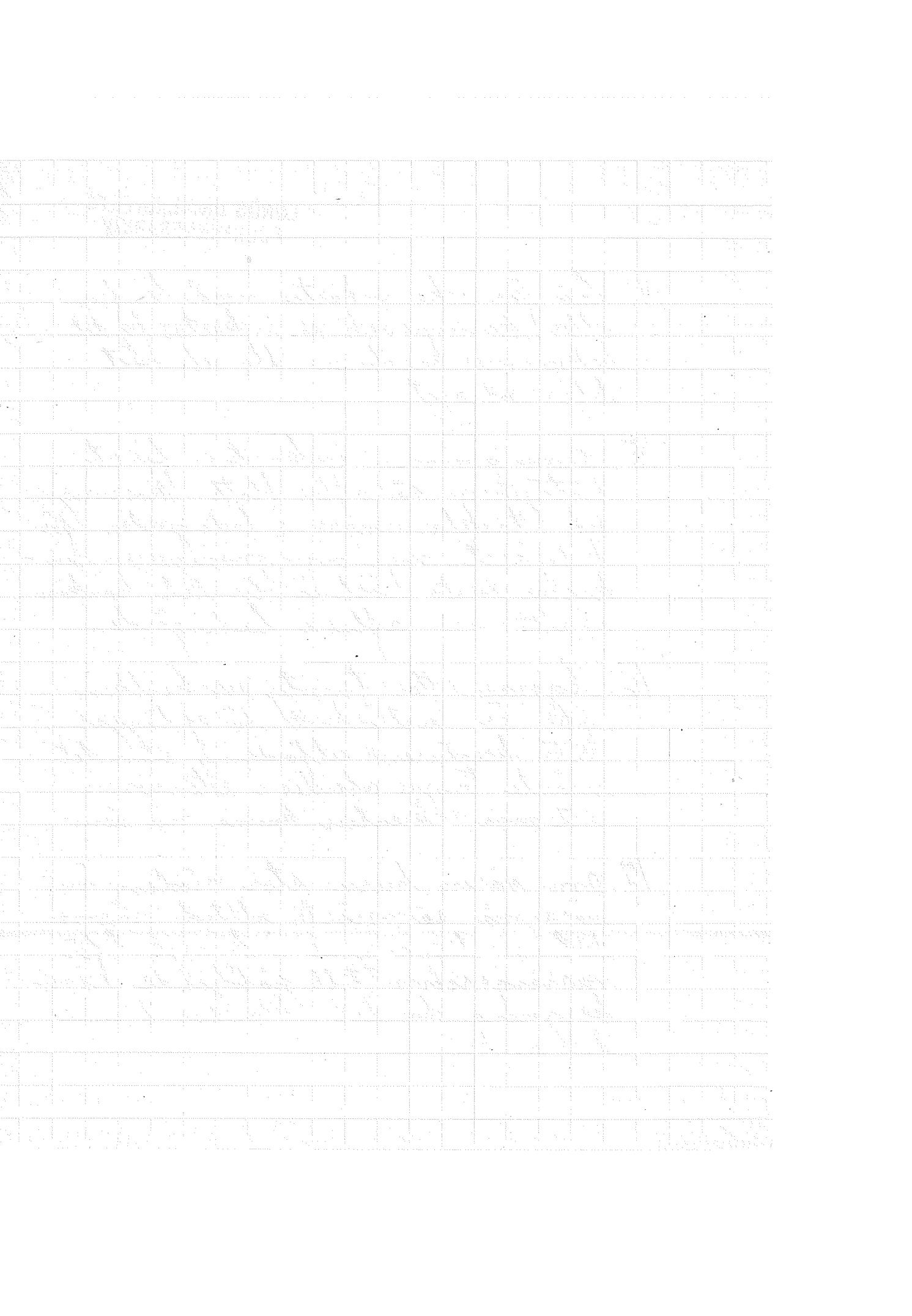
13 Eller: När hō blir hemkörtt på
skaka och lasset efter vanligeten af
två eller flera personer kullstål-
pes, så händer att någon tapp
blir gvar på skaket, och den hvar-
midtför tappen ligger blir den lyck-
lige!]

14. Hō får icke inkastas med härfen
eller kemmas och så inkastas t̄d det
bekommer kreaturen illa och hōet
blir odrygt.

15. Om givna inkastar första
höstapten så afslas bort kossungar
och täcklammungar i ladugården för
hela året, men om man person in-
kastar första höst så blir det hankön
af allt som afslas i ladugården.

16. Agnar efter timotej ur hvilken
frå är utrörskadat få ej läggas
till kreaturrens utfordring utan det
måste läggas af sides i stenrören
att inga kreatur kunnar må dem.

17. Om våren kuru stor nöden är
vara må så måste alltid någon
höstapp ligga var i hvarje för-
varningsrum till jämförande i in-
berghållning, då det blandas bland
det andra.



Julafetonen.

1. Julafetonen shall någon gå
motsols kring stugan, och då
man gått ett hvarf, shall man
ställa sig och se in genom för-
stret där allt folket sitter. Och
äter grävlsord. Tynges då någon
hufvudlös så är sakat att den
där inom årets lopp. För ytter-
mera säkerhet så böra tre perso-
ner hemligen rädstå om och på
var sitt slag. Men få äro de
som väga undersöka dylika för-
hållanden.
2. Julafetonen shall hvar och en i
huset sätta sig fram i stugan och
kasta hvar sin sko mot dörren.
Den hvars skotågetts vetrar närmast
dörröppningen shall dö först,
kanske inom årets lopp.

— 1619 — *Södermanland*

3. Alla måste tvätta sig medan el-
den brinner i spisen. Men om
tvättvattnet utsätts af nagon så gal-
ler det ingenting mer eller mindre
än lifvet.

4. Den som icke har någon
skugga af ljuset julaftron shall dö
inom året.

5. Om julljuset skulle stockna
af sig själf så är säkert att nä-
gon af husets befolkning dör
innan årets lopp.

6. E ej må någon lämna ett armat
ljus af julljuset ty det medför
krav och döden.

ann: Med julljus menas det
ljus som på bordet ständes da
gnaten är i ordning och färsatt.
Detta ljus är vanligen tregre-
nadt och till ocks med fyra
eller femgrenigt. Barn och de

underordnade få möja sig med två-greniga ljus. Dessa skolas och tändas nägot julaftron om de skola kal-las julljus också få den hellobringade kraft som de som sådana skola ha.

7. Julaftronen sedan all mat är tillagad också framrätt på bordet på lägges en björkvedsbrasa, hvilken ikke under branden får vidröras; och om morgonen eftersom mågon eller flera gropar åro i askan. Om så är så är näkot att en eller flera i huset dö det året.

8. Om då flera personer sitta till bordet julaftron mågon af en händelse eller för mågon uträttning reser sig och går från stolen, detta knäpper i stolen så att närmaste sittkomrat hör det, så blir den personen som rest sig död innan årets lojrs.

9. Om alla i huset ställa sina skor i rad; och om någon af dem om morgonen synes vara rubbad eller bringad ur sitt esse så är säkert att den som äger samma sko dör innan årets slut.

10. På julhalvnen ställas all husets befolkningens skor, och om någon eller några af skorna vändar sig under natten så är säkert att dess ägare dör innom året.

11. Julaftonern om man är fastande hela dagen så går man till sitt eget eller grannens fönster och ser genom något hål (ej genom glaset). Synes då någon hufvudlös. Den dör med säkerhet innom årets lopp.

ann: Innan omkring 1830 talet var ikke svårt att finna trasiga blyfönster så att man nog kunde fåma hål att se uti. Icke så nu.

12. Då var och en har sitt jullus
på en gång tändt eller tända så kan
det brinna s. k. likspän på veckan
eller på själva ljuset. Den varas
lus har denal egenskaper dör inom
båret.

ann: Meningarne här om åro
delade. En del antaga någon egen-
domlig utskottsform på själva veckan
som man får se då ett ljus
brinner länge utan att det smoppas.
En annan mening, och som desto
heldre är den rätt, är att, om ljuset
under tillväckningen eller genom
att smält talg under branden
nedrummit på ljusets yta, fått nä-
got utskott, så eller hand, att
dena icke nedsmälter, under
det ljuset brinner, ju med lju-
sets yta, en upphöjd kant eller som
en snår vars står högre än smält-
planen.

13

13. Den som vid bordet julafonden tappar sked eller knif dör innan årets lopp. Något som medtappas får icke på något villkor upptagas förr än andra morgonen.

14. Om den äldste myser vid bordet så dör den yngste, och tvärtom. Myser någon af medelåldern, så dör ock någon af dem, ovist hvilken.

15. Någon bör gå och lyssna vid grannens dörr eller fönster då de sitta till bords julafoton och tyxt för sig själf fråga hvad som kan vara angeläget att veta, såsom om död, giftermål eller dylikt. Det första ja eller nej man efter hvarje fråga hör är tillfredsställande svar. Detta spioneri måste ske utan hemslavarandes vetskap.

1619

1414

16. Det givs qvinnor som hafo för
sed att julafonen sitta uppe och
laga gamla kläder till midnattstid
eller tills man genom tecken med
slag eller kanjuring i vägg eller
karut, dörr eller spjäll antydes att
upphöra. Den hvaras kläder man
da handhafer blir död inom året.
Men skulle allt intill tolftimman
föblifva tyrt, då är husets per-
sonella förhållande i oförändradt
skick till nästa jul.
Strumpor är det vanligaste att laga,
men ejst kan hvilken klädes per-
sedel som heldst något åtagoras
att hvarje persons tillhörighet utan un-
dantag handhafas. Men då var -
ringstecknet där gifvit på bort -
kastas alltsammans.

17. Matmodren måste likaväl sy
något litet julafonen som ar-
res som kläder åt det nyfödda
Kristus barnet.

15
15

18. Om man mycket tidigt jul-aftonen och intill folk eller djur är i rörelse, alldetts fastande och mystiskt utan att själv tala eller se sig om eller tilltaka så att man i själva solgången ulkommer på kyrkovaegen fört att gå hem; då tror man sig dröymade se vad på året därfter hänta skall. Ej många våga försöket.

Först är om en dräng som på detta vis blev svagint, genom att tankarna riktades på en otrogen älskarinna

19. Af julljuret skall något gömmas till borts såsom att smörja spruckna händer, spruckna synar på kor, samt att smörja trädstockbilen om varen då man kör i träden första gången m. fl. tillfället.

20. Julaftronen skall alltid qvarstå något af hvarje sätt sedan man åtit,
och stolarne hvarjå man setat af.
torkas roga med hvitt och rent linne
nys innan man går och läggersig.
Om morgonen efterse man me-
dlet att dockningen med samma
linne på stolarne, och om då
befinner sig jord, sand eller smuts
på något stol är tecken att nä-
gon af dens anhörige, som begag-
nat stolen, och kom förrut död är,
varit på besök och att någon af
dens slägt, eller personen själv i fö-
ga blir kallad, eller död inom
årets lojjr.

21. Då man efter intagen qvälls-
måltid julaftronen qvarritter på
hvar sin stol och sjunger en psalm,
sa bör man under djupt lystrad
observera vad som ter sig utanför
fönstret. Den som ser graf keller

likkistformer får säkert spjorja döds-fall inom slägten, om man icke får själf utsedd där till.

22. Julafonden skall så mycket red inbäras så det himmer till nyårsaftonen. Likaså skulle rätteh inbäras så det skulle räcka lika länge. Förlag och hushållning skulle här nogal överensstämma med bekräftet.

Julnatten.

1. Denna natt skall öl ställas
på bordet i ett fat och däruti
bör ett ljus sta och brinna.
Af detta öl bör varje kreatur haf-
va något juldagen så få de
krafter och mera förmöner till-
skjundas dem.
2. Bundens eller los hund och
äfven katten har tillstånd att
ligga inne julnatten på det icke
trollkärningar må rida på dem till
bläkulla.
3. Julnatten göres besök af dem som
vår döda uti sitt gamla hem och
därpå samlas de i kyrkan, och den
som kommer för bittida i kyrkan kan
allt bli duktigt klämd. Men om
man ser något spökeri eller något
ovanligt förfallande så behöver man

9
19
Svnl.

blott afkasta en halsduk, vante eller annan klädesförsedel så sker ingen fara.

4. Julnatten kunnas ogifte personer få hänskap om sina öden om de befria möjl därtill. Ett lantyg aftsuges och lägges för givanna i fäktstadden i utbreddt lage, och förs mansperson i stallens fodrigipa.

Om morgonen då folket gått ur kyrkan går man och efterser och då befinnas armarna ligga i kors över bröstet för dödsfall; en arm löper över bröstet och den andra utsträckt för giftermål; alla andra veklade förändringar har fra här sin olika betydelse. Ligga lin tygen oförändrade så har man heller ingen förändring i sitt öde att vänta.

Gryckel gjordes hämed en gång af en icke troende kamrat. Norsk vallade en jiga långsamt tårande oro och bekymmer och slutligen döden.

St. Örmanland

1619

Mitt.



20

Julottan, Jaldagen, Jul i allmanket.

1. Då man går i kyrkan julottan
så bör man hafva fyrväspinge grå
sig, så får man se vilka som
är trollkärringar. Dessa sitta då
bakfram eller baklänges i stolarna.

2. Om det lyster givna att
se trollkäringar i kyrkan jul -
ottan, så bost hon kanta tremme
knutar på förklades bandet och
emellan första och andra knuten
sättes en blottad tålgknif med
eggen utåtvänd, samt emellan
andra och tredje knuten ett
psalmibokblad. Man ser då troll -
käringarna sitta baklänges

3. Det har hänt att personer
mött trollkäringar julottan,
som varit händo då de gått till
kyrkan och med säkerhet fårt
de att de sett dem sittande på

klockorna då förtgången skulle ringas. De måste skaffa något af klockorna till sin svarja.

4. Då man hemkommer från kyrkan juldagen så skola hemma varande srota på gården med brövin och bröd. Den som får första supen blir lyckligast för året. Men ingen får rinka sig därtill ty då vällas det olycka.
5. Juldagen må ingen gå bort till grammarna ty då får hvar poek en efter sitt köf heta julgalt eller julkugga, och hvilket förf ansägs mycket skamligt. Gamla personer veta omtala att man tog en skål eller slep med kvitkåls sprad och hållde den i häret, och detta utan anseende till personen.
6. Den som är ond och vresig jul-dagen får full väder vid sifvut-

färder hela året igenom.

7. Om flugorna visa sig surrande
juldagen så blir varm sommar där.
efter det.

8. Julhalmen bös stros på äkrar
så blifva de fruktbarande

9. Om mellan jul och nyårs många
bränder utsläckas utan lagar
så att brasorna må brinna fint ut.

Julfastan.

Om julfastan är luden blir
fruktbarande år. Julfastan räk-
nas från första advents söndagen
och till jul. Med luden menas
rimfrostiga träd.

23

23

Jungfru Marias hörna.

Detta lilla täcka insektskräftdjur
hålls i mycken värnning och ak-
tar hvar och en sig att icke
öfeda eller skada henne.

Jäst se Baka, Brugga.

Ralf.

1. Så fort kalven är framfödd så
skall kvägarimman eller skötterskan
flasa hohorn i halsen så lefver
han desto säkrare.
2. Nyburen kalf bör upptagas
med hästtäcke så blir han smägg-
härad.
3. Nyfödda kalvar bör inkastas
i käften bäländes, samt in-
giva dem quickslifver och brän-
vin så blifbar de lifliga, lefva
länge.
4. Nyfödda kalvar bör spottas
i halsen och sparkas bak, så
lefo de.
5. Moar tager tremne tvetspånor på
vedbacken och spottar tremne gånger på
varje spän och hvilka spänder inkastas

i kafter innan kalven inkastas så lefver han.

6. Så snart kalven är framfödd så namngives han högt och ljudeligt med sin moders eller femininad af sin faders namn om det är hona eller fadrens sätta namn om det är hanne; eller också sin egen moders namn och hålls därvid en svagt mjölk öfver bogaarne och öfver korssrona på honom, så lefver han.

7. Kalf som är röd om munen lefver ej gärna vill man prästa.

8. Man mjölkar särskilt bakre främjen treme gånger efter hvarandra och gifver kalven särskilt att dricka så lefver han säkrare. Enligt somligas mening bör detta ske sju gånger.

9. Eller man kan namnge kalven efter födelsedagens namn i almanackan, så bli de äfven lifligare.

10. Eller. Om man kan få se när kalfven dras med döden så tar man hett solo och afskär huvudet och sedan för brämner honom ute på marken. Den som vallat olyckan får nu tida sanna olycka själf.
11. Om råtl ligg kalf sanker ryggen då man med handenstrycker honom därutat. Strängkalvar och dödliga icke så.
12. Bakvatten vid gångande vattenhul tages och in i pver kalpar så dö de icke.
13. Om kalf är sjuk och man befarar han skall dö, så skall någon bita honom i tungan så det blöder, och kan man affita någon del af tungan så är det så mycket bättre. Hjarta och mage fordras likväl här till.
14. Nyfödd kalf bör ovillkortligen haft var sju mål af modrens råstjölk innan man utstyrder den med skummad mjölk.

27 27

15. Då kalf druckit första gången så skall man, sedan hästet är tomt, slä konon i nacken därmed och säga:

Drick bättre enann' gång!
så trifs han väl.

16. Då kalven är född så tager man af kons första mjölk och stryker ändhängs utat ryggen fin bogarna till hovrorna tremse gånger och säger: Ta äf maten lägg på baken! Men somliga stryka ända från nos-tuppen ända till rumpfångens och såga då: Ta grammas fört (musten meringen) så blir du allästärst!

17. På nyfodda kalvar borttager man med naglarna en broskartad materia under klöfoarna, vilket kallas att sko dem och därigenom göra dem hårdiga att gå på hård väg och icke halka på glansis. Denna materia lägges i kons första dryck att hon inte dricka öfver det, så trängtar icke kon efter kalven.

Een del gärtar att kalfven bör fört
hafoa det i sin dryck dock icke få
i sig något därav.

18. På många tider är en koossunge
fär vara utan dricka efter födelsen,
så många vekor ligger den i
sin sedan den blir kl. Men man
bör därför icke förhasta sig att
geva kalfven dricka och alldeles
fölke innan han blir torr.

19. När kalfven druckit första
gången så strykes han före och
utat ryggen vid det man säger:
Ta åf braten å lägg på baken,
så blir du de likksta kritter i
bondens hus!

20. Då kalf druckit första gången
så står man till honom med
det utdruckna härlit och säger:
Drick med smak och lägg på bak
å väl å bli stort kritter högt upp i tak!
Uttrycken är varierande.

29

21. Kalf som skall påläggas till tif
bör tillkortigen hafta af första mjöl-
ken. Så att hon kan mjölkas in.
när hon kalvar så bör därav görmnas
till kalven är född.

22. Somliga brukar att mjölka sin gånger
ur en spene och gifva kalfven i sin
särskilda mål eller en gång i hvarje mål.
Eller: Njut dagar bör kalven ha all mjölk
som faller ur en spene på kon / modren,
men sedan kan han dricka mjölk efter
vilken ko som helst.

23. En kalf som har huvfelen över
bogarna är tjenlig till påläggning,
men sitter han över gärvämnen så
blir det icke något godt kreatur
därav.

Kargmärken bora då åpen i tid ut-
folkas men dessa äro icke så allmänt
hänta.

24. Om en kalf har sådan sjukdom
att han slingrar med hufvudet och icke
har tillbörlig spänstighet i kroppen så
har sidant förorsakats att kon under
drägtighets tillståndet sett och ränts för
en om.

25. Om kalfoar sjuknar och man icke
vet hvad som väller dem så tager
man vatten ur den hvirföl sovn
blir efter årorna då man nor och
kvilket ingifves.

26. Om kalf är sjuk så tager man en
kopparkittel och träder kalfoens öra
igenom kettlorat och afskar örat,
samt giper kalfoen in allt blodet
ur örat och något ur hufvudet.

27. Om kalf sjuknar hastigt så aftager
ladugårdssköterskan alla kläderna till
och med hantyget och slår kalfoen där
med så torde han gricka till.

31

28. Strängkalvar kunnas icke lefva, men detta visar sig först då man slagtat dem i det man tror att de muskler twilka liksom senor ligga utefter ryggen ärö för stora. Dessa kallas då strängar.

avsn: Grundadt på praktisk erfarenhet.

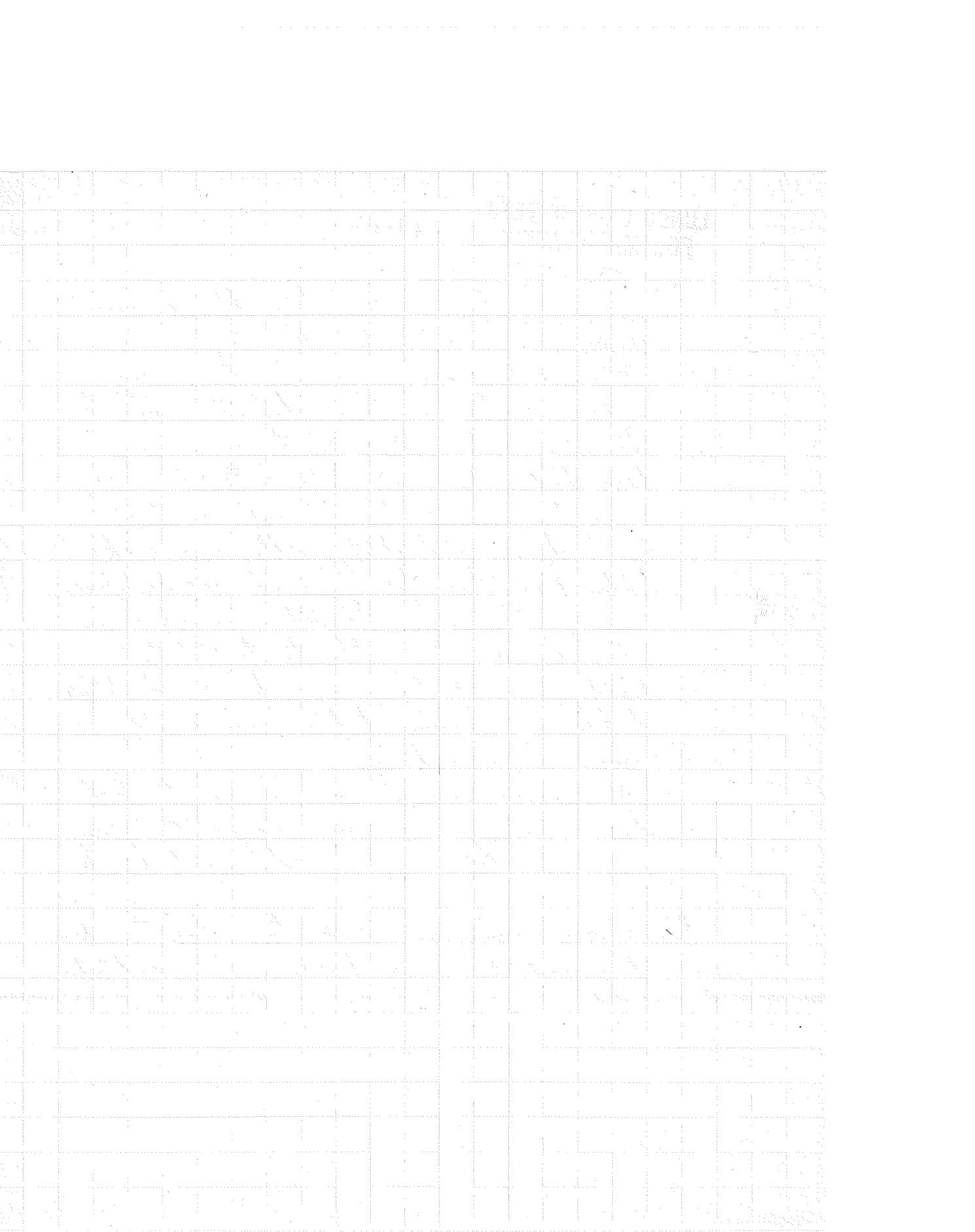
29. Om vid det tjuren bestiger en ko för aflese man har i beredekaps en ring eller hank af fiolsträngar som brukst vid bröllopsrykel, och som sättes på könslemmen så den kommer i mellan vid genitaliernas sammunmande så får man säker det icke blir strängkalvar. Pädom ring hålls dyrbar och lämnas icke gärna ut.

30. Om kalvar icke kunnas pissa så tages vatten ur ett hälkkor eller ock håller man vatten genom ett quinthol i tråd och ingifver så t blifver bot.

31. De flesta kalvar tros dö genom elaka och afundsjuka grammars åtgärd och om man tror sig sakert veta vilken det är som är därtill vällande så tager man den döda kalven till större eller mindre delak därav och nedgräver i dens gödselhög, eller om icke detta kan gå för sig så nedgräfves han på ägorna. Skulle man vara så gemen att utkarta trolltödade kalv på oskyldig mark, så drabbas lyckan honom tills han själf vill göra sammaledes.

Mången osäinja och långsamt hat har många gånger uppställt granar emellan af så simpel orsak.

32. Om gravna inkartas första höttappent så blir kossungat och tvåton.



Nyårsdag.

1. Som sjället slas igen Nyårs-
afton må ingen röra in astan
förrän man på nyårsottan
eftersom några gropar eller
brogar liknande en upphöjd
grap finnes i spisen. Om så
är betydelse det att ^{att}lik i huset
inom årets hopp.
2. Kommer mansperson på besök
först nyårsdagen är lyckligt för hus-
fadren ty alla hans Fredskaps blifva
då utmålliga isymmetet gäller
det eggjäm saram ykor och dyligt
3. Men kommer kvinna först då
är det till husmodrens lycka och
bättrad, och isymmetet för hemmes
stenfat ty de hålla bättre beläget;
och förfogt allt hvad som hörer
till den givninga attiraljen.

34

4. Hvard som händer enom Nyårsdagen tros hafva sin föjd hela året igenom. Hemmings intäckt är än-
da riktigast. Får man förtret eller
glädje så har och detta sin föjd.

Njårsny.

1. Hvad man har i händerna när man oförberedd får se Njårsny får man överflöd af hela året; men är man torvhändt då får man brist på allt.

2. Hvad man gör njårsny eller då man tillfälligtvis skräder det första gången tror blixa ens mäste göra under årets loyp.

3. Då någon säger att njårsny synes sät bör den som är omtanke sam om sig själv taga en penning i munnen och en brödbit i handen samt därtill en psalmbok och ställa sig vänd mot myc hållande psalmboken bakom ryggen. Då ser man på myc och öppnas psalmboken utan att tänka på henne trene gånger efter varandra;

får man fram likysalmer så
blir dödsfall, ju fler ju säkerare,
endera i slägten eller ock erom själv

4. Så många dagar myrsny doljer
sig blandeller bakom molnen, så
många dagar drojes det innan sa-
den kommer upp efter det den säs.

Skörd.

a. Skördens och grädans egenskaper.

1. Om jultastan är luden, d.v.s. skogen är isfrihet försökern är rinnig så blir god skörd.
2. Om skogen i allmänhet är snöbetäckt och vintern så förespås god skörd påföljande somrar.
3. Om Jordyfelen har mycket löss om hösten så blir det god skörd.
4. Om det visar sig vara mycket enbär så blir det dålig skörd påföljande år.
5. Om det är mycket römbär blir dessskördens klen påföljande år.
6. Ju större tonrum man firar i skokade ägg, dess mindre får man.

att inberga uti hö och sädslador.

7. Om det på afmejade sädslor
åksar befinner mycket korgar och
däruti dehr, många korn så blir det
ymning skörd; men är koren på
så blir mindre skörd och svart är.

8. Blir det regnig väderlek i kräk-
medanet så blir dålig skörd af all
säd.

Skörd.

b. Sättet för värkställande skörd.

1. När den sadeslänka som i första lugget afmejas då man böjar rågskörd afslites röro av och klibbka sätts i rågstubbens. Detta kallas att fylla stubbe och förrakar att bröd och såd bli drygare.

2. Om skördeman, eller skäckarl lämna några strån efter sig granskäende så kyrta givnorna öglor därpå och kallas detta att göra doktor, till rye för den ~~den~~ skäckarl som detta lämnat.

3. Da man kommer nära slutet af en åker så säger man: ta haarr! Man föreställer sig som något djur skulle vara gömt i råden.

40

40

4. Om såden vid afmejandet är tunn
och klen så faller den icke väl för upp-
tagarne utan blir trasig sa att även
brunna vända önskis åt båda än-
dar så kallas den bröllopsåd.

Slagt.

1. Om kreatur utlägs ur huset till slagt
så skall man inkasta en trädklabb i
stället ty ejest mister man flera
eller hider objekta till tvungen slagt.
2. Ett kreatur som skall slaktas bör,
då det gripes, först tagas med bögsa
handen, ty om man först griper det
eller fattar det med venktra så får
det ginas värra i dödskransen. Man
måste nog tänka härja eller
komma ihog sig.
3. Då kreaturen fälls omkull till slagt
så måste man tillse att dess fotter
vändas mot öster eller söder men
alldelus icke mot norr.
4. Den eller de personer som man vel
hafva onda ögon måste man akta
sig för eller af lägna då slagt fö
rethafvis ty ejest kan icke kreatur dö.

5. Likaså om man vet någon som kan
stämma blod ty om sådan person är
närvärande så vill ej blodet någon
gäng rinna. Likväl är dessa så
artiga att de, om de av tillfällighet
skulle ankomma så aflägrna de
sig själva. Aldeles icke kan sådan
person få sticka.

6. Den som sticker så säger man:
Om i Jesu namn så sticker jag istad!
Så är det sikrare det skall gå lyckligt och
väl, men detta är därfore ikke säkert ändå.

7. Då främmande person är tillkallad via
slagt för att sticka och blodet ej vill rin-
na så måste ägaren till djuset själv
taga till kniven om än aldrig så
litt. så rinner blodet bättre och han
är aldrig än på okunnig i slagt.

8. Önskar sig någon att det är synd
att slagna så vackert kreatur, eller man
önskar sig över dess glägor så lu-
der kreaturhet ders värra glägor.

Nej! Friskt mod och kall blod!
Så bör det vara.

43

9. Vid slagt får man ikke någon
gång nämna blod utan svett.

10. Den som är mörkrädd måste
grasa på och så snart huden är af-
tagen bita i de muskler vid bogens
sommärm och då är i förelse.

11. Skärja är den broskartade af -
slutningen af bröstabnet mot magens
grop och hvilken af givernoma lösskäres
undes det de tänka ihop ett urat par
som grasar till åkta förening. På när
man denne mot en vägg och om den
fastmar så blir givernan men faller den
så blir ingenting af. Redan en så
orskyldig företelje har bringat mången
uti bekymmer där de fått veta ett
sådant företräffande och vetat sig
vara föremål därjöre, då de kom-
nat haft den fastaste överenskommel-
se om att förening skall ske.

12. Följningsfottra och oduglingsöra, de förre utvälta på lungorna och de senare utvälta på hjärlat måste ovillekligt afskäras och bortkastas.
13. Vid svinslagt och vid härets afspänning får man icke säga: "Ludden sitter fast!" utan: "de är i rutti". Ludden får aldrig nämnas.
14. Vid vattnets kokning får man icke säga att grytan kokar eller att vatnet kokar utan när så är och det fördras att ges tillståelse därom så säger man: "Gryta leker!"

Bremenland

1619

45
45

Jad.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1. Då sid inköres skall en nya eller skära läggas vid logbakkens och öfver kniken såden iskall lyftas från trossen
2. Ett krus eller ankare med bråvren lägges under stogubben att troskarne må vara så mycket flitigare för att hinna dit d. v. s. sluta sträckningen.
3. Men ja ej läggas utat vägarna i loggolvet ty då kan Bisse båra illa dra bort dem.
4. Då man skär hvid sådessa lag som heldst så får man icke taga något af en åker till en annan såsom att fylla band eller skyf. Till och med måste man vid härringen ovillkorligen med trossen afhenta hvarje skyf från hvar sivaker

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Så att man icke bär något över
diket.

5. Bisse tros likväl vara rägröylar
från en bonde till en annan, dock
han har härvid en gång sagt:

Fju skyklär,
Fju myklär!
Lita-bölä, längväg tung!

6. Om skyklärna räknades på hvarje
åker så kunde icke Bisse taga dem.
Därför om man tog något av en
åker till en annan, så var ej san-
ning iräkningen och då ägde han
macht att taga dem.

ann. Det är märkligt att det
aldrig omtalas eller någonkin omtalats
att Bisse drog bort andra sådessa lag än
räg. Detta bevisar att rägen är det
äldsta och tidigast odlade såde. Ty-
ckes så!

1619

47

47

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7. Ju större tornrum man finner i
skruade ägg, ju mindre får man
att inberga i sådes och foderlador.

8. Man må icke sätta någon slags
såd i malta från det sedan är
sådd och till den är allmänt upp-
kommen, ty det har en skadlig in-
värkan på årrödan af all sorts såd.

9. Vid Rågens trockning, då slagtrosk-
ning nyttjades, så brukade man
mera hapa halmkransar om huf-
vudet och hvilka stundom hos yng-
ling, som brade sin kärsta eller om-
huldande qvintiga vämma på logen,
utrirades med upprstående at så
som bildade en krona.

Detta bruk kunde i vissa händelser
vara godt då de varma hund-
slimms mossorna begagnades, och man
vid strängt arbete förläggades att ta
dem för svettningen, men kedsjetter-
na måste åförs vika för halm.

48

48

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

kronan ekuru stark än vintern och
kölden var.

Märne Herr Mannhardt's forsk-
ningsarbeten i Germannisk my-
tologi härför kan viha
tillämpning eller härför hafva
gemeenskaps?

Se vidare min afhandling om
åkerbruk och hvad därmed äger
gemeenskaps för år 1830.